

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-09-24
meddelad i
Nacka Strand

Björsta hf. 1936 AB-1-0782/2-2291
Björsta-Älby hf. 1938 AB-1-0855/2-2390 Sid 1 (19)

Mål nr M 1623-07

AB-1-0855/2-2390

INKOM
LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Int 2012-09-25

DNR: 531-30907-2011

PBe

SÖKANDE

Trafikverket, Region Stockholm

172 90 Sundbyberg

Ombud: Bertil Järnberg

c/o Trafikverket, 172 90 Sundbyberg

SAKEN

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet, omprövning av torrlägningsföretag
samt dispens för rensning av Valsjöbäcken inom Nynäshamns kommun,
Stockholms län

AO: 62/63, koordinater (SWEREF 99) syd/nord: 6538104, väst/öst: 667073

DOMSLUT

Tillstånd till viss vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar Trafikverket tillstånd att i huvudsaklig
överensstämmelse med vad sökanden uppgett och i målet ingivna handlingar och
ritningar utföra dels omgrävningar av berörda diken i torrlägningsföretagen, dels
nödvändiga arbeten i och längs de berörda vattenområdena, dels övriga i ansökan
angivna anordningar i anslutning till dessa företag.

Omprövning av Björsta torrlägningsföretag av år 1936 och Björsta- Älby torrlägningsföretag av år 1938

Genom omprövning enligt 24 kap. 8 § miljöbalken och 7 kap. 17 § lag (1998:812)
med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet förordnar mark- och
miljödomstolen följande.

Dok.Id 290438

Postadress
Box 1104
131 26 Nacka Strand

Besöksadress
Augustendalsvägen
20

Telefon
08-561 656 00
E-post: mmd.nacka@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Telefax
08-561 657 99

Expeditionstid
måndag – fredag
08:30-16:00

1 30 00 531-3011-1271

1. Björsta torrlägningsföretag av år 1936 läggs ner.
2. Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938 läggs ner.
3. De båda ovan angivna företagen ombildas till ett nytt markavvattningsföretag, benämnt Björsta dikningsföretag 2010, med delägare lika med ägare av Nynäshamn Björsta 2:34 och Nynäshamn Älby 2:3. Företagets omfattning framgår av domsbilagor 2:1-5.
4. Trafikverket ska bygga ut nya sträckor och upprusta äldre sträckor som ingår i det nya markavvattningsföretaget.
5. Kvarliggande anläggningsandelar, som inte ingår i det nya markavvattningsföretaget, överförs till respektive fastighet.
6. Trafikverket ska underhålla trummor inom vägrättsområdet.

Dispens från biotopskydd vid Valsjöbäcken och framtida rensningar

1. Mark- och miljödomstolen medger Trafikverket dispens från biotopskydd enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för rensning av Valsjöbäcken. Rensningen ska ombesörjas av Trafikverket.
2. Avtalet mellan Trafikverket och Henrik von Platen om framtida rensningar i Valsjöbäcken fastställs i enlighet med domsbilaga 5.

Villkor

1. Trafikverket ska vidta de vattenbyggnadsåtgärder och utöva den vattenverksamhet som tillståndet omfattar – inbegripet åtgärder för att minska störningar för omgivningen – i huvudsaklig överensstämmelse med vad verket har anfört i ansökningshandlingarna, övriga handlingar och i övrigt anfört eller åtagit sig i målet.
2. Arbetena ska utföras på sådana tider och på sådant sätt att de orsakar minst skador. Lämpliga skyddsåtgärder ska vidtas för att minimera grumling vid arbeten och hantering av massor inom eller i direkt anslutning till vattenområden. Skyddsanordningar får tas bort sedan allt suspenderat material

från verksamheten sedimenterat eller avlägsnats ur vattenområdet samt all hantering av massor inom eller i direkt anslutning till området slutförts.

Arbetstid

Arbetstiden bestäms till tio år från den 6 april 2006.

Oförutsedda skador

Tiden för anspråk för oförutsedda skador bestäms till fem år från den i deldomen angivna arbetstidens utgång, dvs. tio år från den 6 april 2006.

Höjdsystem och fixpunkter

I detta mål gjorda höjdangivelser hänför sig till rikets höjdsystem 1900 RH00.

Följande fixpunkter ska gälla

Nr 292107 och 292108 Björsta dikningsföretag

Nr 292105 Valsjöbäcken

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen avseende Björsta torrlägningsföretag av år 1936 och Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938 samt Valsjöbäcken.

Verkställighet

I denna dom meddelat tillstånd får på villkor som anges i 22 kap 28 § första stycket miljöbalken tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft.

Prövningsavgift och rättegångskostnader

1. Prövningsavgiften fastställs slutligen till femtontusen (15 000) kr.
2. Trafikverket ska ersätta Lennart de Maré, Jordbruksverket, för dennes kostnader med femtiotretusen (53 000) kr, med avräkning för vad Trafikverket redan har betalat. På beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

3. Trafikverket ska ersätta Länsstyrelsen i Stockholms läns rättegångskostnader med tolv tusen fyrahundra (12 400) kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning.

4. Trafikverket ska ersätta Henrik von Platens rättegångskostnader med femtiofemtusentrehundratjugosex (55 326) kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

BAKGRUND

Regeringen beslutade den 26 februari 2004 att tillåta Vägverket (numera Trafikverket) att bygga ut väg 73 till fyrfältsväg på sträckan från Älgviken, Nynäshamn kommun, till Fors, Haninge kommun. En arbetsplan fastställdes.

Med anledning av denna utbyggnad ansökte Vägverket hos dåvarande miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt om tillstånd till vattenverksamhet som berörde Valsjöbäcken, Björsta torrlägningsföretag av år 1936, Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938, Elfvikens torrlägningsföretag, Sumpen-Lisseläng och Lisseläng-Jursta torrlägningsföretag, Fällbrunna-Gryt torrlägningsföretag samt Gryt-Soläng torrlägningsföretag. På översiktskartan domsbilaga 1 framgår torrlägningsföretagens läge.

Efter det att miljödomstolen hållit huvudförhandling i målet beslutade domstolen att meddela deldom den 6 april 2006 i mål nr M 17211-05 (numera mål nr M 1623-07 Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen) avseende ansökan utom i den del den avsåg vattenverksamhet rörande Valsjöbäcken, Björsta torrlägningsföretag av år 1936 och Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938. För dessa yrkade Vägverket att domstolen skulle förordna en markavvattningssakkunnig för att utreda frågan om Vägverkets deltagande i företagen m.m.

Domstolen förordnade Lennart de Maré, Jordbruksverket, att vara markavvattningssakkunnig i målet. Han har i ett yttrande daterat den 29 december 2010 redogjort för sin utredning avseende de uppskjutna frågorna och gett förslag till beslut i mark- och miljödomstolen. Förslaget syftar till en mindre förändring av tidigare föreslagen utformning av vattenanläggningarna, nedläggning av Björsta torrlägningsföretag av år 1936 och Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938, ombildning till nytt gemensamt företag benämnt Björsta dikningsföretag 2010 samt samverkan kring rensning av Valsjöbäcken. Förslaget innebär att vägdagvattnet huvudsakligen leds inom vägrättsområdet till Valsjöbäcken efter avskiljning och utjämning i dagvattenmagasin och att de äldre företagens utlopp flödesavlastas.

YRKANDEN

Trafikverket har, som ansökan slutligen utformats, yrkat:

- att* mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan utföra omgrävning av Björsta torrlägningsföretag av år 1936 och Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938 och nödvändiga arbeten i och längs de berörda vattenområdena och att utföra övriga i ansökan angivna anordningar,
- att* Björsta torrlägningsföretag av år 1936 och Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938 omprövas och ombildas till ett nytt markavvattningsföretag enligt 11 kap. miljöbalken, Björsta dikningsföretag 2010, med delägare lika med ägare till Nynäshamn Björsta 2:34 och Nynäshamn Älby 2:3,
- att* Trafikverket bygger ut nya sträckor och upprustar äldre sträckor som ingår i det nya företaget,
- att* kvarliggande anläggningsandelar, som inte ingår i det nya företaget, överförs till respektive fastighet,
- att* Trafikverket underhåller trummor inom vägrättsområdet,
- att* Trafikverket ges tillstånd till och ombesörjer förstagångsrensning av Valsjöbäcken,
- att* mark- och miljödomstolen beviljar dispens från biotopskydd för rensning av Valsjöbäcken,
- att* mark- och miljödomstolen fastställer avtalet mellan Trafikverket och Henrik von Platen om framtida rensningar i Valsjöbäcken,
- att* arbetstiden bestäms till tio år från den 6 april 2006, samt
- att* tiden för anspråk för oförutsedda skador bestäms till fem år från den i deldomen angivna arbetstidens utgång.

Trafikverket har vidare yrkat om verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § miljöbalken.

ANSÖKAN

Trafikverket har i ansökningshandling, i utredning från markavvattningssakkunnig, med bilagda ritningar m.m. samt i kompletterande inlagor utformat sin ansökan i huvudsak enligt följande.

Rådighet

Trafikverket har rådighet för att bedriva vattenverksamhet enligt 2 kap. 4 § 4 lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Trafikverket har rådighet att begära omprövning enligt 7 kap 17–18 §§ lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet genom att inom de områden som Trafikverket kommer att förfoga över genom vägrätt finns båtnadsmark för de berörda torrlägningsföretagen. Trafikverket har för rensning av Valsjöbäcken rådighet enligt 2 kap. 6 § sistnämnda lag.

Vattenrättslig prövning och nuvarande förhållande

Björsta torrlägningsföretag av år 1936 fastställdes i syneutlåtande den 26 september 1936. Företaget består enbart av öppna diken. Kostnadsfördelningslängden omfattade sju delägare; ägarna till Nynäshamn Björsta 1:2, 1:3 (två delägare), 1:4, 2:3, 2:4 och 2:5. Skyldigheten att delta bygger helt på jordförbättringsbåtnad. Kostnadsfördelningslängden har inte uppdaterats sedan fastställelsen. Däremot är alla ursprungsfastigheter numera avregistrerade. De avregistrerade stamfastigheterna har samtliga gått upp i Nynäshamn Björsta 2:34. Kostnadsansvaret idag, före en omprövning, faller därför på ägaren till Nynäshamn Björsta 2:34 med 100 procent.

Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938 fastställdes i syneutlåtande den 18 november 1938. Det avrinner mot Björsta torrlägningsföretag av år 1936 via ett oreglerat 100 meter öppet dike. Dikningsföretaget är huvudsakligen öppet, men med rörlagda kortare sträckor längst upp i de två grenledningarna, och framförallt längst ner i huvudavloppet. Här slutar företaget med en 264 meter lång rörledning, diameter 600 mm, utmynnande i det oreglerade förbindelsediket.

Valsjöbäcken ingår inte i något reglerat företag, utan är ett naturligt vattendrag, som dock belastas av infrastruktur och annan samhällsutbyggnad jämte verksamhet inom de areella näringarna. Det finns ett gemensamt intresse av att bäcken hålls öppen. Av 7 kap. 11 § miljöbalken och 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. följer att Valsjöbäcken utgör ett biotopskyddsområde.

Vattendomstolen, Stockholms tingsrätt, meddelade dom den 9 oktober 1998 i mål nr VA 34/98 avseende bl.a. omgrävning av Valsjöbäcken. I anslutning till bäckomläggningen anlades sedimentationsbassäng med oljeavskiljare och översilningsområde. Av den tekniska beskrivningen framgår att en rensning nedströms mot sjön planerades genomföras under entreprenadtiden.

Höjdsystem

I detta mål gjorda höjdangivelser hänför sig till rikets höjdsystem 1900 RH00.

Följande fixpunkter ska gälla

Nr 292107 och 292108 Björsta dikningsföretag

Nr 292105 Valsjöbäcken

Hydrologiska förhållanden

Björsta-Ålby och Björsta torrlägningsföretag.

Avrinningsområdet är uppmätt till 3,1 km². De beräknade flödena är följande.

HHQ ₅₀	1,15 m ³ /s
MHQ	0,38 m ³ /s
MQ	0,02 m ³ /s
MLQ	0,00 m ³ /s
LLQ	0,00 m ³ /s

Valsjöbäcken

De hydrologiska uppgifterna för Valsjöbäcken är knapphändiga. En mätning har genomförts under period med kraftig snösmältning och flödet angavs till 150 l/s.

Planförhållanden

Den sökta verksamheten ligger inom den del som omfattas av arbetsplan väg 73, delen Älgviken-Fors. Ansökan står således inte i strid med några planer, bestämmelser eller allmänna planeringssynpunkter. Ansökan i nu aktuellt del berör inte heller Natura 2000-områden eller några riksintressen.

Vissa arbeten kommer att utföras inom skyddsområde för vattentäkt vilkas utbredning framgår av domsbilaga 1.

Översiktlig beskrivning av ansökt vattenverksamhet

Björsta-Älby torrlägningsföretag, se domsbilagorna 2:2–4

Ansökan omfattar följande anläggningar.

- I sektion 1/860, anläggs en trumma (800 mm) under väg 73 med anslutning till torrlägningsföretaget väster om vägen.
- I sektion 1/195 ansluts trumma (800 mm) till ett nytt dike för torrlägningsföretaget väster om väg 73. Det nya diket förlängs söderut till längdmätning 1/010.
- I sektion 1/010 anläggs en trumma (800 mm) genom väg 73 och lokalvägen till ett nytt dike som genom ytterligare 800-trumma ansluter till Björstadiket.

Övrigt vägdagvatten samlas till ny svetsad dagvattenledning som ligger inom vägrättsområde och som leder vatten vidare till Valsjöbäcken. Ledningen är markerad i domsbilagorna.

Valsjöbäcken, se domsbilaga 3

Ansökan omfattar följande anläggningar:

- I sektion 0/360 anläggs trumma (1000 mm) under allmän väg, lokalväg
- Ett öppet dike mellan allmän väg, lokalväg och huvudväg anläggs
- I sektion 0/290 förlängs trumman (1200 mm) under väg 73,
- Ett öppet dike från den förlängda trumman till järnvägsbanken anläggs

Förslag till utformning av nytt markavvattningsföretag

Utformningen av det föreslagna Björsta dikningsföretag 2010 illustreras på domsbilagorna 2:1–5. På ritningarna anges vissa bottenhöjder på huvudavloppet och vissa vattengångsnivåer samt dimensioner på trummor. Nivåerna är angivna i höjdsystem RH00. Huvuddikets sektion har genomgående bottenbredden 0,5 meter och släntlutning 1:1,5. Avsteg kan förekomma när vägstabilitet och jordlagerförhållanden så kräver.

Förslaget innebär att delar från Björsta torrlägningsföretag tas in i det nya företaget. Det innebär delsträckorna A-B-C' och B-D' enligt ritning 2:1. Ritning 2:2 illustrerar huvudsakligen anslutningen till det befintliga diket och trummorna genom väg 73 och lokalvägar vid vägsektion ca 1/010, delsträckorna C'-E-F-G. Av ritning 2:3 framgår trumgenomföringen genom lokalvägen till Björsta och diket fram till anslutningen från kvarvarande delar av Björsta-Älby torrlägningsföretag, delsträcka G-H-K. Resterande del av huvudavloppet framgår av ritning 2:4, delsträckan K-L. Slutligen kopplas de kvarvarande sidodikena K-D'' -E'' och D'' -F'' på vid K enligt ritning 2:5.

Förslag till beslut avseende torrlägningsföretagen

Björsta torrlägningsföretag av år 1936 läggs ner så att markavvattningstillståndet inte längre gäller och samfälligheten upphör.

Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938 läggs ner så att markavvattningstillståndet inte längre gäller och samfälligheten upphör.

Tillstånd ges till ett nytt markavvattningsföretag med teknisk utformning i huvudsak enligt den tekniska beskrivningen ovan och förvaltning enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Företaget ska benämnas Björsta dikningsföretag 2010.

Delägarna till Björsta dikningsföretag 2010 utgörs av ägarna till fastigheterna Nynäshamn Björsta 2:34 och Nynäshamn Älby 2:3. Kostnadsfördelningslängden

för det framtida underhållet, se nedan, bestäms till följande med ägaruppgifter per den 24 november 2010.

Fastighet	Ägare	Andelstal, %
Nynäshamn Björsta 2:34	Henrik von Platen, c/o Tommy Engborg	43,19
öster om nya väg 73	Nynäs Gods, 149 91 Nynäshamn	
Nynäshamn Björsta 2:34 väster om nya väg 73	Henrik von Platen, c/o Tommy Engborg Nynäs Gods, 149 91 Nynäshamn	30,32
Nynäshamn Älby 2:3	Henrik von Platen, c/o Tommy Engborg Nynäs Gods, 149 91 Nynäshamn	26,49
	Summa	100,00

Kostnadsfördelningslängden för Björsta dikningsföretag 2010 får då den utformning som framgår av domsbilaga 4. Bilagan redovisar också ägofigurernas värden och fördelning som underlag vid framtida förändringar.

Förutsättningarna för detta förslag till kostnadsfördelning framgår av den sakkunniges yttrande, daterat den 29 december 2009.

Trafikverket ombesörjer utbyggnad av nya sträckor och upprustning av äldre huvudavloppssträckor ingående i det nya företaget till fullgott skick enligt den tekniska beskrivningen.

Trafikverket har ingen båtnad i det nya företaget och bör befrias från framtida underhåll, utom när det gäller trummor m.m. enligt ovan. Den förlorade båtnaden på ca 40 procent i de äldre företagen medför normalt ett större underhållsåtagande för kvarvarande intressenter, vilket som regel kompenseras i någon form. Trafikverkets avtalade anpassning av det nya företaget och verkets medgivande att iordningställa äldre delar väl motsvarar en sådan compensation.

Genom dikningens nya förlängning väster om nya väg 73 får fastigheterna Nynäshamn Björsta 2:26–30 en annan anknytning till företaget. 600-ledningen finns kvar och dränerar närområdet, men den belastas inte längre med tillflöde norr ifrån och påverkar inte dikningsföretaget nedströms. Den delen bör därför skäligen utgå från det nya företaget. ~~Vissa dräneringar verkar vara inkopplade på ledningen.~~

Dessa är i så fall oreglerade och berör vare sig det äldre eller det nya företaget. Området kring resterande 600-ledning ingår eventuellt i kommunens VA-verksamhetsområde.

Kvarliggande anläggningsdelar, som inte ingår i det nya företaget, övergår till respektive fastighet där anläggningsdelen ligger. Ledningen kan ligga kvar och bör underhållas av respektive markägare till dess frågan om kommunalt eller annat gemensamt ansvar lösts.

Trafikverket underhåller trummor och andra anläggningar inom vägrättsområdet m.m. enligt kostnadsfördelningen för framtida underhåll. Trafikverkets anläggningar, diken, ledningar, brunnar och trummor inom vägområde, underhålls av Trafikverket. Det innebär trumman genom väg 73 och skäligen den efterföljande trumman med mellanliggande kort öppet dike, dvs. delsträcka E-F.

Några ersättningar bör inte utgå.

Förslag avseende Valsjöbäcken

Trafikverket föreslår att verket ges tillstånd till förstagångsrensning av Valsjöbäcken. Rensningen ska ombesörjas av Trafikverket. Den ingår inte i något reglerat företag och föreslås inte nu heller tas in. Eftersom Trafikverket avleder vägdagvatten till Valsjöbäcken, finns ett med Nynäs godsförvaltning (Henrik von Platen) gemensamt intresse att bäcken hålls öppen. Trafikverket har åtagit sig att förstagångsrensa bäcken från den nya väg 73 till utloppet i Älvvikssjön. Rensningsverksamheten i Valsjöbäcken grundas lagligen på bestämmelser om

rensning i 11 kap. 2 § 1 miljöbalken hänvisning till 11 kap. 15 § samma balk och till 2 kap. 5-6 §§ lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Framtida rensningsaktiviteter, i Valsjöbäcken nedströms utjämningsmagasinet till mynningen i Älvvikssjön bör vila på det mellan parterna upprättade avtalet, nämligen lika delat ansvar. Mark- och miljödomstolen föreslår fastställa det till utredningen bifogade avtalet, domsbilaga 5.

Sammanfattning av miljökonsekvenser och skyddsåtgärder

Några skyddsvärda naturvärden är inte kända i någon av de angivna verksamheterna.

De föreslagna omgrävningarna och anläggningsarbetena överensstämmer i det stora hela med beskrivningarna i miljökonsekvensbeskrivningen till det nu aktuella miljömålet rörande vattenverksamheten (väg 73 delen Älgviken Fors, Torrläggningföretag, Miljökonsekvensbeskrivning miljödom vattenverksamhet, den 20 april 2005). Miljökonsekvenser på grund av anläggningarna och under arbetstiden är väl beskrivna i dokumentet. Sammanfattningsvis medför ombyggnaderna obetydliga konsekvenser, om de utförs med sedvanlig försiktighet. De skyddsåtgärder som kommer att vidtas avser i första hand åtgärder för att minimera påverkan på ytvattendrag.

Tillkommande moment utgörs dels av förstagångsunderhåll av Björstadikets utlopp samt framtida underhållsarbeten i Björsta dikningsföretag 2010, dels av förstagångsrensning samt framtida rensningsarbeten i Valsjöbäcken. Underhållet av det nya företaget ingår som naturligt moment i tillståndet. Det kringgärdas inte av några särskilda skyddsbestämmelser, eftersom underhållet i stort sker inom utbyggnads- och infrastrukturuområden. Underhåll som utförs med försiktighet enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler, medför inte heller någon nämnvärd miljöpåverkan.

Den nu aktuella utloppsdelen av Valsjöbäcken löper genom jordbruksmark och torde därför omfattas av det generella biotopskyddet. Den ökade belastningen

genom vägdagvattnets avledning till Valsjöbäcken utgör enligt utredningen ett särskilt skäl för dispens för förstagångsrensningen, särskilt som det inte finns några dokumenterade naturvärden i den aktuella sträckan. Det föreslås att domstolen tar upp den eventuella dispensfrågan och meddelar tillstånd för förstagångsrensningen. När det gäller framtida rensningar finns det ingen anledning att föregripa de naturförhållanden, bestämmelser och bedömningar, som kan komma att vara för handen vid de tillfällena.

Samråd och avtal

Som ett komplement till tidigare i ursprungligt mål genomfört tidigt samråd enligt bestämmelserna i 6 kap. 4 § miljöbalken och som ett led i att möjliggöra dom på handlingarna har samtliga berörda fastighetsägare genom delgivning kallats till sammanträde i Folkets Hus i Nynäshamn den 10 januari 2007. Kallelseförteckning grundad på sakägarutredning, kallelser och underrättelser samt protokoll från sammanträdet återfinns som bilagor till utredning. Kallelsen hörsammades endast av Trafikverket och Henrik von Platen, ägare till Nynäs Gods, samt av Nynäshamns kommun såsom fastighetsägare.

Därefter har Trafikverket och Henrik von Platen förhandlat om företagets utformning och framtida underhåll och om Valsjöbäckens rensning fram till slutlig överenskommelse. Utredningens förslag grundas på de slutliga avtalen.

Parterna har inte kunnat enas i fråga om Trafikverkets delägarskap och ansvarsdel i det nya torrlägningsföretaget. De har överlåtit avgörande i den frågan till markavvattningssakkunnig och mark- och miljödomstolen.

YTTRANDEN

Henrik von Platen har anfört att han inte har något att erinra mot den markavvattningssakkunniges utredning med förslag till beslut.

Länsstyrelsen har meddelat att den inte har något ytterligare att anföra.

Fiskeriverket har meddelat att det inte har något att erinra mot markavvattnings-sakkunniges utredning med förslag till beslut.

Nynäshamns kommun har avstått från att yttra sig.

~~Berörda sakägare, Maud Angelike Lundgren, Leif Ingemar Lindmark, U&P i~~
Nynäshamn AB, Anna Edgren och Patric Edgren har beretts tillfälle att yttra sig men har inte avhört.

MÅLETS HANDLÄGGNING

Mark- och miljödomstolen har bedömt att målet är av sådan beskaffenhet att det kan avgöras på handlingarna och utan särskilda ledamöter och finner vidare att markavvattningssakkunniges utredning av den 29 december 2010 tillsammans med Trafikverkets ursprungliga ansökan utgör tillräckligt underlag för att ta ställning till de nu aktuella frågorna.

DOMSKÄL

Rådighet

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Trafikverket har erforderlig rådighet över vattnet där verksamheten ska bedrivas.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljödomstolen fann vid prövning enligt 6 kap. 9 § miljöbalken i deldom den 6 april 2006 i mål nr M 17211-05 att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som ställs enligt nämnda balk. Mark- och miljödomstolen gör ingen annan bedömning idag och utredningen är sådan att det är möjligt att pröva de åtgärder som berörs i detta mål. Domstolen godkänner därför miljökonsekvensbeskrivningen avseende nu aktuella åtgärder.

Tillåtlighet av vattenverksamhet

Regeringen har i beslut den 26 februari 2004 tillåtit att väg 73 byggs ut till fyrfältsväg på sträckan Älgviken-Fors. Därefter har dåvarande Vägverket i beslut den 20 januari 2005 fastställt arbetsplan för utbyggnaden.

Tillåtligheten av den ansökta verksamheten har inte ifrågasatts. Genom det underlag som presenterats i målet är konsekvenserna av verksamheten tillräckligt belysta. Trafikverket har lämnat uppgifter som ger grund för bedömningen att de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken iakttas och att hinder inte heller möter mot verksamheten på grund av balkens hushållningsbestämmelser i 3 och 4 kap. miljöbalken eller de särskilda förutsättningarna enligt 11 kap. miljöbalken. Eftersom verksamheten inte heller strider mot sådana planbestämmelser som anges i 16 kap 4 § miljöbalken anser mark- och miljödomstolen att den sökta verksamheten är tillåtlig i enlighet med 11 kap. 23 § miljöbalken.

Omprövning

Med hänvisning till 7 kap. 17-18 §§ lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet kan förslaget avseende omprövning av Björsta torrlägningsföretag av år 1936 och Björsta-Älby torrlägningsföretag av år 1938 bifallas. Dessa samfälligheter ombildas till ett nytt markavvattningsföretag med teknisk utformning i huvudsak enligt den tekniska beskrivningen och som ska förvaltas enligt lagen om förvaltning av samfälligheter. Företaget ska benämnas Björsta dikningsföretag 2010.

Delägarskap och framtida kostnadsfördelning

Parterna har inte haft några invändningar avseende den markavvattnings-sakkunniges förslag till fördelning av kostnader för underhåll m.m. Mark- och miljödomstolen finner att förslaget är godtagbart och fastställer därför föreslagen kostnadsfördelning.

Rensning av Valsjöbäcken och dispens från biotopskyddet

Vattendomstolen, Stockholms tingsrätt meddelade i dom den 9 oktober 1998 i mål nr VA 34/98 avseende bl.a. omgrävning av Valsjöbäcken. I anslutning till bäckomläggningen anlades sedimentationsbassäng med oljeavskiljare och översilningsområde. Av den tekniska beskrivningen framgår att rensning nedströms mot sjön, för att motverka uppdämning, planerades för att genomföras under entreprenadtiden vilket sannolikt innebär att bäcken rensats tidigare. Den förstagångsrensning som föreslås är därför inte tillståndspliktig.

När det sedan gäller frågan om dispens för rensningen gör domstolen följande bedömning.

Av 7 kap. 11 § miljöbalken och av 5 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., jfr med bilaga 1 samma förordning framgår, att Valsjöbäcken utgör ett biotopskyddsområde. Vidare föreskrivs att man inom ett biotopskyddsområde inte får bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Dispens från förbudet får ges i enskilda fall om särskilda skäl föreligger. Det framgår vidare att det är länsstyrelsen som prövar frågor om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken.

Även om ett mark- eller vattenområde är ett biotopskyddsområde får enligt 8 a § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. de verksamheter bedrivas och de åtgärder vidtas som behövs för att genomföra en arbetsplan enligt väglagen (1971:948) förutsatt att bestämmelserna fastställdes innan biotopskyddsområdet beslutades.

Av utredningen i målet framgår att det är angeläget att vidta de sökta rensningsåtgärderna och att omständigheterna är sådana att dispens bör kunna medges. Domstolen finner därför att dispens bör medges. Det bör noteras att rensningarna ska ombesörjas av Trafikverket.

Framtida rensningar av Valsjöbäcken

Trafikverket och sakägare Henrik von Platen har i avtal gjort en överenskommelse avseende framtida rensningar av Valsjöbäcken. Mark- och miljödomstolen finner att avtalet kan fastställas i enlighet med parternas yrkande.

Villkor

Mark- och miljödomstolen erinrar först om att tillstånd lämnas till Trafikverket att vidta vattenbyggnadsåtgärder och utöva vattenverksamhet i huvudsaklig överensstämmelse med vad Trafikverket har anfört i ansökningshandlingen, övriga handlingar och ritningar samt i övrigt anfört och åtagit sig i målet. Ett allmänt villkor med denna innebörd ska därför föreskrivas.

Eftersom aktuell ansökan omfattar motsvarande vattenverksamhet som i mål nr M 17211-05 villkoras verksamheten med ett likalydande villkor 2 avseende skyddsåtgärder vid arbeten i vatten.

Verkställighet

Mark och miljödomstolen finner skäl att förordna om verkställighet.

Övriga frågor

Mark- och miljödomstolen finner skäl att besluta om arbetstid och tid för anmälan om oförutsedd skada i enlighet med yrkandena.

Trafikverket har inte framställt någon invändning mot tidigare bestämd prövningsavgift i målet och avgiften ska nu fastställas slutligt till samma belopp, 15 000 kr.

Henrik von Platen och länsstyrelsen har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader. Trafikverket har medgett yrkandena som därför ska bifallas.

Trafikverket har inte framställt någon invändning mot att debiteras kostnaderna för sakkunniguppdraget i målet, vilka uppgår till totalt 158 000 kr exklusive mervärdesskatt. Av detta belopp har Trafikverket betalat 105 000 kr. Enligt

Trafikverket är det osäkert om resterande belopp har ersatts men beloppet i sig medges. Mark- och miljödomstolen finner därför att Trafikverket ska förpliktas att utge detta belopp, dvs. 53 000 kr, med avräkning för vad verket eventuellt redan har betalat.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 6

Överklagande ska ges in till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, senast den 15 oktober 2012 och vara ställt till Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen.

Prövningstillstånd krävs.

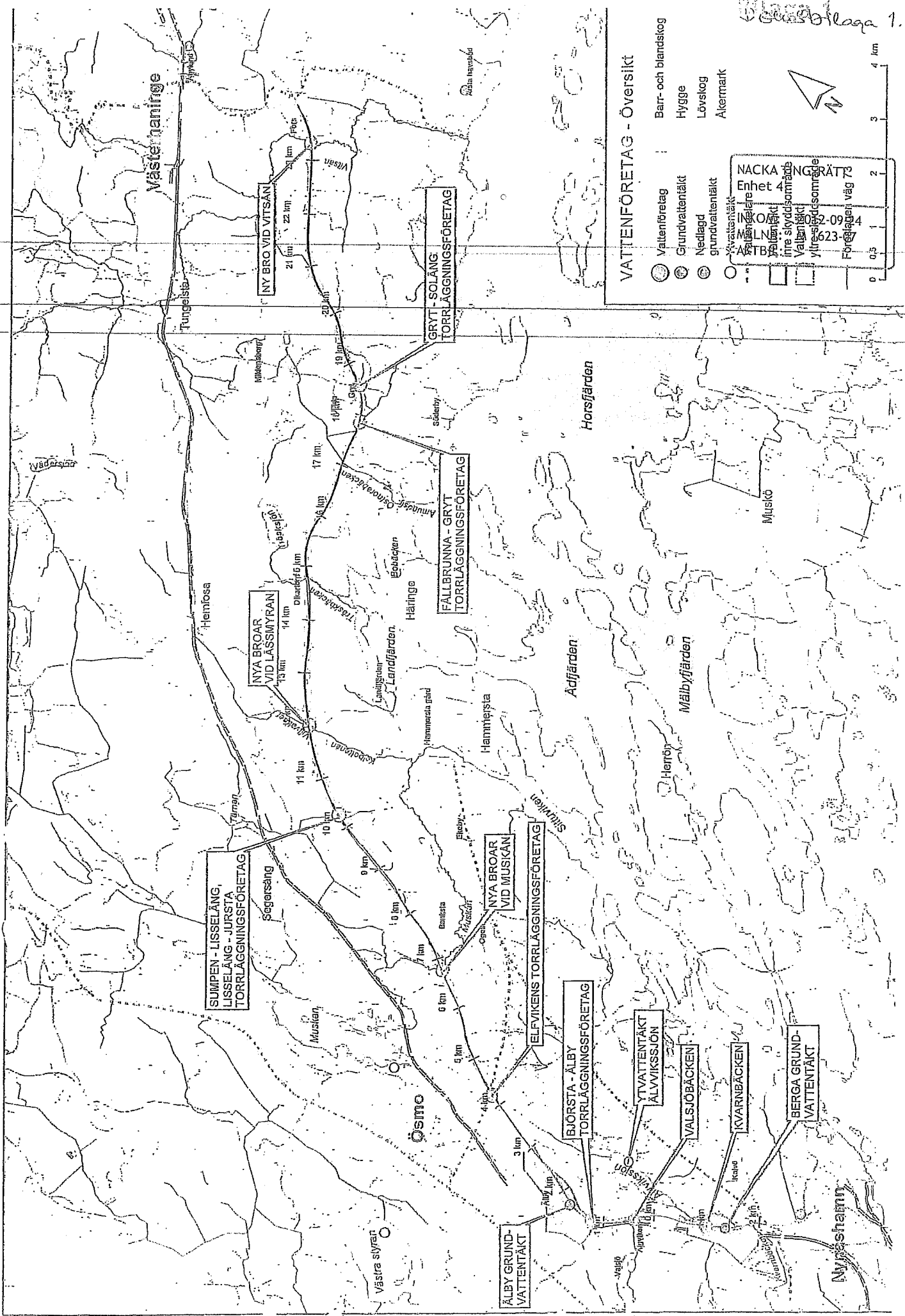
Claes-Göran Sundberg

Ingrid Johansson

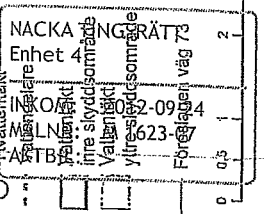

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Claes-Göran Sundberg och tekniska rådet Ingrid Johansson. Enhälligt.

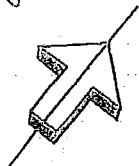

VATTENFÖRETAG - Översikt

- Vattenföretag
- Grundvattentäkt
- Nedlagd grundvattentäkt
- Nyvattentäkt
- Barr- och blandskog
- Hygge
- Lövslog
- Åkermark

2:2

Tillfällig nyttjanderätt

Björsta

KONNEKTION RITN. 1
KONNEKTION RITN. 2

+41540101
=511B.1008
VG +6.60

+41540101
=511B.1009
VG +6.90

+41540101
=511B.1010
VG +7.42

+41540201
=511B.1002
VG +7.66

+41540201
=511B.1002
VG +7.80

+41540201
=511B.1002
VG +7.84

A=170
R=500
A=300

VG +7.20
VG +7.30

VG +7.05
VG +7.10

VG +7.50
VG +7.60

VG +7.80
VG +7.90

VG +7.84
VG +7.94

VG +6.35
VG +6.40

VG +6.72
VG +6.80

VG +6.30
VG +6.35

VG +6.30
VG +6.35

VG +6.30
VG +6.35

VG +6.30
VG +6.35

VG +6.30
VG +6.35

EE 9+50 006/0

DB +5.90

KONNEKTION RITN. 2
KONNEKTION RITN. 3

- NY TRUMMA
- NY DAGVATTENLEDNING
- RINNPIP NYTT DIKE
- NY DAGVATTENLEDNING V500 SVEJSAD

SKISS & FÖRSLAG VA-ÄNDRINGAR
NORR-ÄLGVIKEN
NORMAN/LEKSTÖM 2010-03-03
A3, SKALA 1:1000

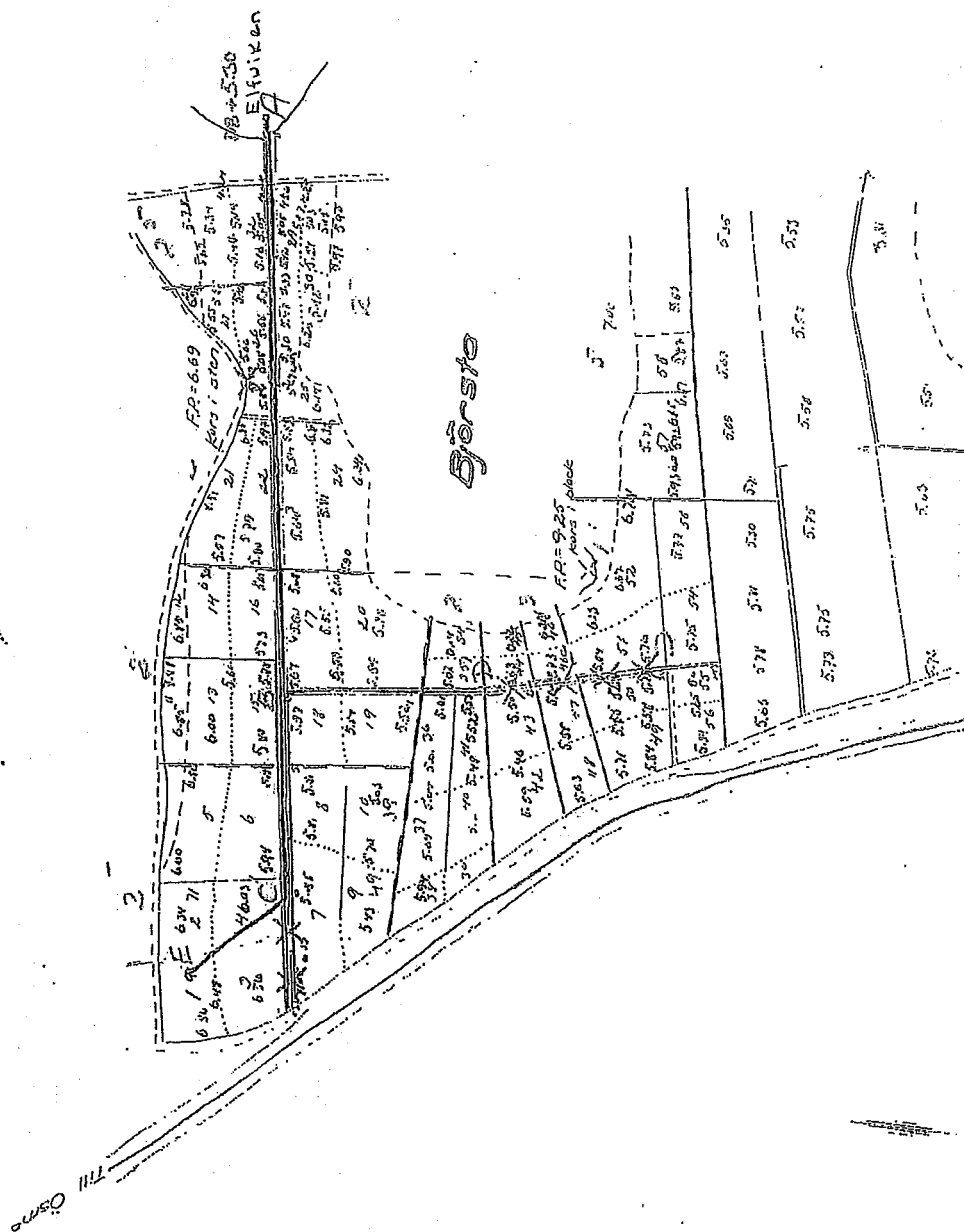
1 augusti 1937

27 april 37

Albert Smith.

2:1

A3, Längdskala 1:4000

Bilaga 2

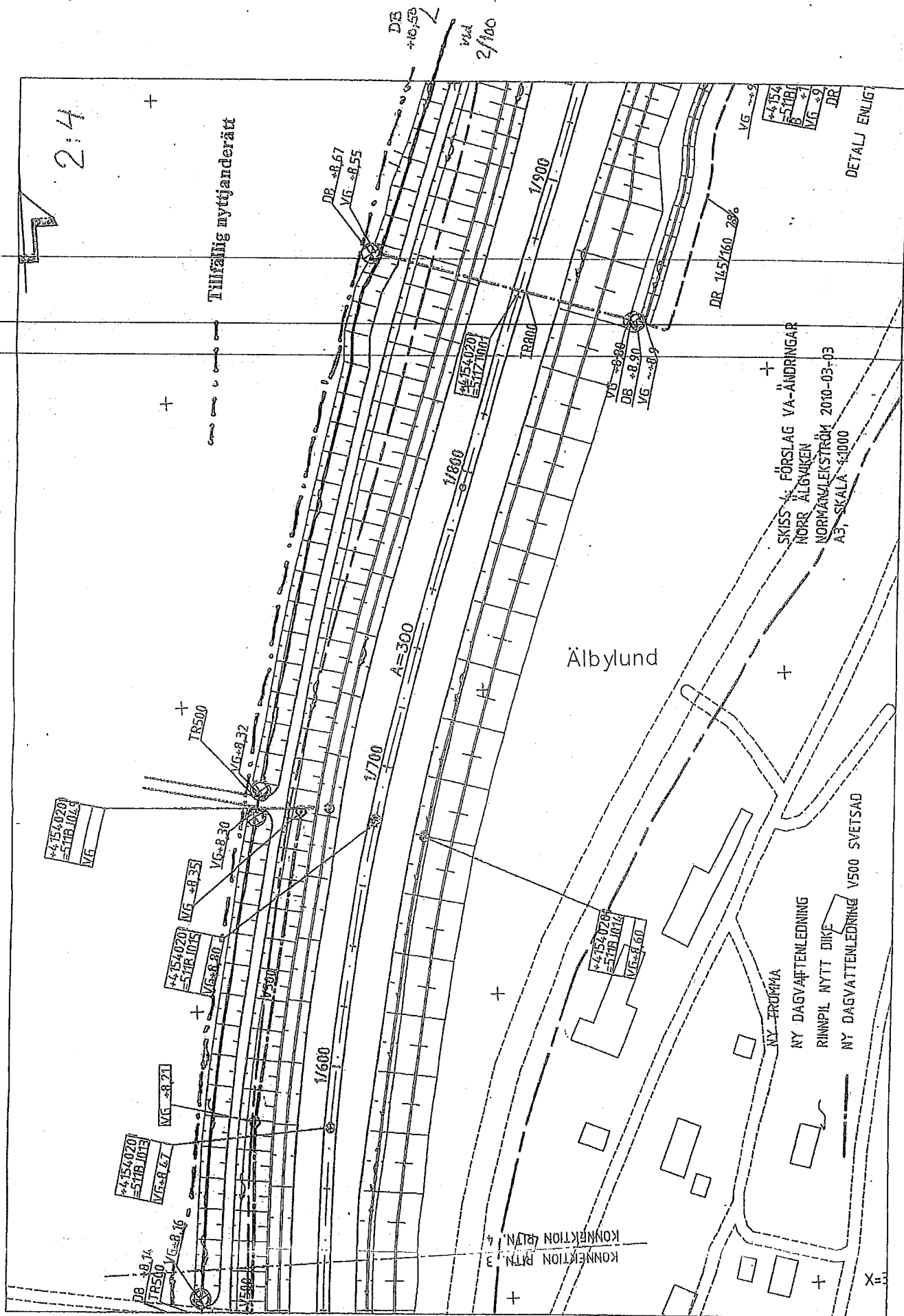
NACKA TINGSRÄTT
Enhet 4

INKOM: 2012-09-24

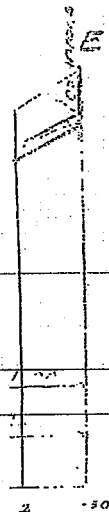
MÄLN: M 1623-07

AKTBIL

Björsta-Älby
 torrlägningsförslag
 i Östra socknen och Stockholms län
 Upprättat vid syn enligt vattenlagen år 1938 av
 Nils Risberg
 Statens Lantbruksingenjör

Älby

Björsta

Björsta

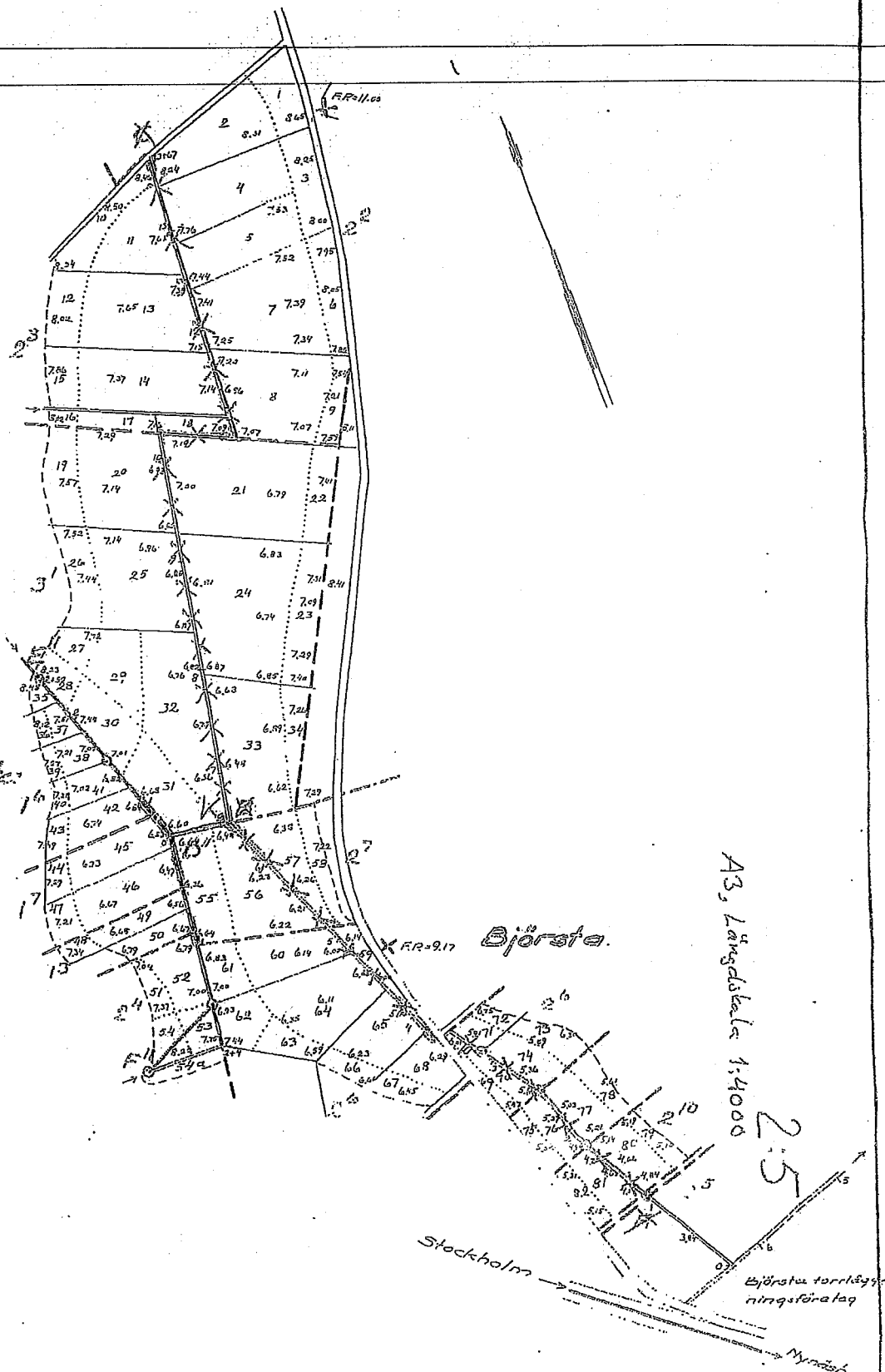
A3, Längdskala 1:4000

2.5

Stockholm

Björsta torrlägningsförslag

Myndighet

不	下	面	臨	臨

Björsta dikningsföretag 2010, Kostnadsfördelningslängd

Bilaga D

Ägofigurer från Björsta dikningsföretag av år 1936:

markskedel var 10%
Årskedel1/1938 d.3
NACKA TINGSRÄTT
Enhet 4INKOM: 2012-09-24
MÅLNR: M 1623-07
AKTBIL:

Fastighet	Ägofigur	Båtnad	Båtnad x (1,1)	Delsumma	Andel %
Björsta 2:34	2	75,00	82,50		
öster om nya väg 73	4	140,00	154,00		
	5	108,00	118,80		
Henrik von Platen	6	235,00	258,50		
c/o Tommy Engborg	8	180,00	198,00		
Nynäs Gods	10	222,00	244,20		
149 91 Nynäshamn	11	0,00	0,00		
	12	0,00	0,00		
	13	90,00	99,00		
	14	100,00	110,00		
	15	179,00	196,90		
	16	174,00	191,40		
	17	216,00	237,60		
	18	180,00	198,00		
	19	210,00	231,00		
	20	342,00	376,20		
	21	70,00	77,00		
	22	128,00	140,80		
	23	136,00	149,60		
	24	129,00	141,90		
	25	34,00	37,40		
	26	64,00	70,40		
	27	26,00	28,60		
	28	0,00	0,00		
	29	39,00	42,90		
	30	10,00	11,00		
	31	0,00	0,00		
	32	24,00	26,40		
	33	0,00	0,00		
	34	44,00	48,40		
	35	72,00	79,20		
	36	138,00	151,80		
	41	120,00	132,00		
	43	168,00	184,80		
	44	60,00	66,00	4084,30	43,19

Ägofigurer från Björsta-Älby dikningsföretag av år 1938

Fastighet	Ägofigur	Båtnad	Slutlig båtnad	Delsumma
Älby 2:3	10	66,00	66,00	
	11	148,50	74,25	
Henrik von Platen	12	52,80	52,80	
c/o Tommy Engborg	13	343,20	171,60	
Nynäs Gods	14	423,50	211,75	
149 91 Nynäshamn	15	39,60	39,60	
	16	6,60	6,60	
	17	66,00	66,00	
	19	68,20	48,00	
	20	445,50	445,50	

Fastighet	Ägofigur	Båtnad	Slutlig båtnad	Delsumma

Älby 2:3 forts

25	360,80	360,80
26	92,40	92,40
27	15,40	15,40
28	30,80	30,80
29	77,00	70,00
30	145,20	145,20
31	225,50	225,50
32	382,80	382,80

2505,00 26,49

Björsta 2:34

väster om ny väg 73

35	5,50	5,50
36	6,60	6,60
37	26,40	26,40
38	57,20	57,20
39	8,80	8,80
40	8,80	8,80
41	121,00	121,00
42	176,00	176,00
43	19,80	19,80
44	22,00	22,00
45	209,00	209,00
46	203,50	203,50
47	26,40	26,40
48	15,40	15,40
49	121,00	121,00
50	112,20	112,20
51	33,00	33,00
52	198,00	198,00
53	66,00	66,00
54	55,00	55,00
55	225,50	225,50
56	250,80	125,40
60	161,70	80,85
61	151,80	151,80
62	121,00	121,00
63	17,60	17,60
64	311,85	155,95
66	12,10	12,10
67	15,40	15,40
70	46,20	46,20
71	19,80	19,80
72	5,50	5,50
73	37,40	37,40
74	88,00	88,00
76	52,80	52,80
77	85,80	85,80
78	15,40	15,40
79	9,90	9,90
80	57,20	57,20
81	52,80	52,80

2868,00 30,32

Summa båtnad

9457,30 100,00

F3

Avtal Valsjöbäcken

Mellan Trafikverket Region Stockholm, nedan kallat Trafikverket och Nynäs Godsförvaltning, genom Henrik von Platen har följande överenskommelse träffats om underhållsansvaret för Valsjöbäcken som ett led i ombildandet av Björsta respektive Björsta-Ålby torrlägningsföretag.

NACKA TINGSRÄTT
Enhet 4

INKOM: 2012-09-24
MALNR: M 1623-07
AKTBIL:

Underhållsansvaret för Valsjöbäcken

Trafikverket har åtagit sig att rensa bäcken från väg 73 ända ut i Älvvikssjön i samband med nu planerad vägutbyggnad och anser att man därmed vidtagit vad som är rimligt och skäligt. Nynäs Godsförvaltning ger Trafikverket tillträde till den ytterligare mark som behövs för rensningar/justeringar fram till och med Älvvikssjön. Trafikverket och markägaren är överens om att dela på rensningskostnaden av Valsjöbäcken mellan väg 73 och Älvvikssjön lika vid framtida behov av rensning. Rensningsintervallet beräknas härvid till en gång per 10 år vid nuvarande vattenstånd i Älvvikssjön. Massor som grävs upp när Valsjöbäcken rensas skall borttransporteras från Nynäs Gods ägor.

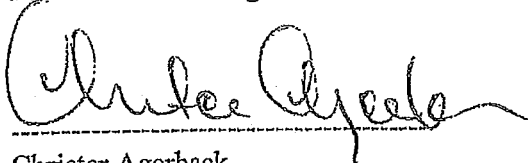
Detta avtal har upprättats i tre exemplar varav parterna tagit var sitt och ett exemplar sänds till den markavvattningssakkunnige för kännedom.

2010-06-24

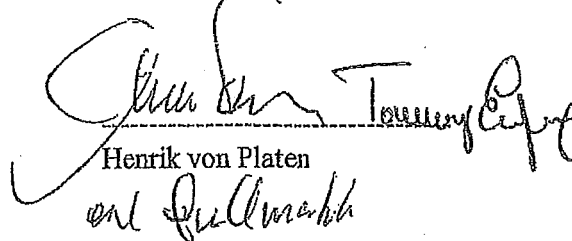
2010-06-30

För Trafikverket Region Stockholm

För Nynäs Godsförvaltning

Christer Agerback

Henrik von Platen

Hur man överklagar - dom i mål där mark- och miljödomstolen är första instans

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. anslutningsöverklagande) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom en vecka från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljö-

överdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.